

Aloite varautumisen vahvistamiseksi – Heikki Vestman ym. / Motion om att förstärka beredskapen – Heikki Vestman m.fl.

Valtuusto 13.06.2022 § 63

Heikki Vestman ja 26 muuta valtuutettua jättivät aloitteen, jossa esitetään, että turvallisuuden vahvistamiseksi väestönsuojien tasoa kartoitetaan systemaattisesti ja kunta käynnistää tarvittavia toimia niiden riittävyyden ja toimivuuden varmistamiseksi. Kunnan tulee selvittää mahdollisuudet yleisen väestönsuojan rakentamiseksi Sipooseen.

Lisäksi esitetään, että kunta on aktiivinen varautumisesta vastaavan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja muiden alueemme kuntien sekä pelastuslaitoksen suuntaan, jotta alueellemme tuotetaan varautumisopas.

Päätös

Valtuusto merkitsi aloitteen tiedoksi.

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 19.08.2024 § 222

865/09.06.00/2022

Valmistelija / Beredare: työympäristöpäällikkö / arbetsmiljöchef Tiina Salonen, tiina.salonen(at)sipoo.fi, hallintopäällikkö / förvaltningschef Jenni Björksten, jenni.bjorksten(at)sipoo.fi

Valmiussuunnittelu ja -koulutus

Sipoon kunnassa on viime vuosien aikana kiinnitetty erityistä huomiota valmiusasioihin. Merkittävä osa valmiussuunnittelua on ollut kunnan valmiussuunnitelmien päivitystyö. Valmiussuunnitelmakokonaisuutta on työstetty työympäristöpäällikön vetämässä työryhmässä, jossa kaikki toimialat olivat edustettuna. Valmiussuunnitelman yleinen osa sekä toimialojen valmiussuunnitelmat hyväksyttiin kunnanhallituksessa 29.4.2024. Suunnitelmia täydentävät mm. toimialojen erilaisia tilanteita varten laatimat toimintakortit, kunnan kiinteistöjen pelastussuunnitelmat, muut työturvallisuuslakiin perustuvat ohjeistukset sekä työpaikkojen laatimat vaarojen selvitykset ja riskien arvioinnit.

Sipoon kunta osallistui aktiivisesti Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämään UUSIMAA23-valmiusharjoitukseen marraskuussa. Harjoituksen pääteemana oli varautuminen kuvitteelliseen väestönsuojelutilanteeseen, joka perustui kiristyneeseen kansainväliseen tilanteeseen. Työympäristöpäällikkö ja hallintopäällikkö olivat mukana harjoituksen projektiryhmässä suunnittelemassa ja valmistelemassa harjoitusta. Osana valmistautumista harjoitukseen Pelastusopisto piti Sipoon kunnan osallistujille varautumiskoulutuksen.

Sipoon kunta osallistuu Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Kilpilahden kanssa paikalliseen harjoitukseen marraskuussa 2024. Harjoituksen teemana on kemikaalionnettomuudesta johtuva asukkaiden evakuointi ja evakuointikeskusten järjestäminen.

Kunnan henkilöstöä on osallistunut Pelastusopiston järjestämiin koulutuksiin sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämille alueellisille maanpuolustuskursseille. Osaamisen jatkuvuuden

varmistamiseksi toimialat ehdottavat vuosittain osallistujat Pelastusopiston järjestämiinvalmius- ja varautumiskoulutuksiin. Lisäksi hyödynnetään Pelastusopiston muuta koulutusta.

Väestönsuojat

Pelastuslain mukaan väestönsuoja on rakennettava vähintään 1 200 neliömetrin rakennuksiin, joissa asutaan, työskennellään tai oleskellaan pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusten osalta väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden raja on 1 500 neliometriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus kuuluu rakennuksen omistajalle.

Yleisiä väestönsuojia, joista viranomaiset vastaavat, on yleensä vain suurissa kaupungeissa. Esimerkiksi Itä-Uudellamaalla ei ole yleisiä väestönsuojia. Omakotitaloalueiden ja maaseudun osalta pelastuslaitos huolehtii väestön suojaamisesta esimerkiksi siirtämällä (evakuoimalla) asukkaita turvallisille alueille tai osoittamalla suojapaikan lähialueelta. Sipoon kunnan valmiussuunnitelmissa on varauduttu hyödyntämään kunnan kiinteistöjä evakuointikäyttöön.

Sipoossa on 98 väestönsuojaa, joissa on noin 9 680 suojapaikkaa. Kunnan hallinnassa ja vastuulla on 11 väestönsuojaa, jotka on tarkoitettu kiinteistöjen työntekijöiden ja niissä oleskelevien käyttöön, ja joissa on noin 3 000 suojapaikkaa. Yhdestätoista väestönsuojasta kaksi on Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen käytössä. 87 muuta kiinteistökohtaista väestönsuojaa on tarkoitettu rakennuksessa asuvia, työskenteleviä tai oleskeleviä varten ja niistä vastaa kiinteistön omistaja.

Valmiussuunnittelutyön yhteydessä kunnan väestönsuojia ja niiden varustusta on käyty läpi yhteistyössä Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa. Havaitut puutteet ja korjaukset tehdään kohdekohtaisesti erillisen suunnitelman mukaisesti.

Väestönsuojien lisäksi on kartoitettu evakuointiin soveltuvat kiinteistöt, joita on 22 kpl ja joista 6 kpl soveltuu myös esteettömään käyttöön. Evakuointitiloihin mahtuu yhteensä noin 5 500 henkilöä. Kartoituksessa on huomioitu myös järjestelykeskuksiksi soveltuvat kiinteistöt, jotka eivät ole kunnan omistuksessa.

Mikäli viranomaiset antavat ohjeen laittaa väestönsuojat suojautumiskuntoon, annetaan samassa yhteydessä ohjeet myös tilapäisten suojien rakentamista varten eli käytännössä miten suojaudutaan kotona sisätiloihin.

Väestönsuojelusuunnitelma

Sipoon kunnassa on valmisteilla väestönsuojelusuunnitelma. Suunnitelmaan liittyviä kartoituksia on jo tehty yhteistyössä Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa ja tarvittavia selvityksiä, tarkastuksia, koulutuksia ja varustamista on suunniteltu.

Väestönsuojista vastaavien henkilöiden koulutus on toteutettu ja sitä tullaan jatkamaan ja laajentamaan niiden kiinteistöjen toiminnasta vastaavien esihenkilöihin, missä väestönsuoja sijaitsee. Väestönsuojelusuunnitelman työstäminen jatkuu syksyllä 2024 aikana.

Vastuunjako

Sisäministeriö johtaa ja koordinoi väestönsuojelun kansallisia järjestelyitä. Pelastustoimen vastuulla on toimialaansa kuuluvat väestönsuojelutehtävät valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Pelastustoimi myös johtaa omatoimista varautumista eli rakennusten omistajien vastuulla olevaa suojelutoimintaa, josta säädetään pelastusasetuksessa.

Kunnat ja hyvinvointialueen eri toimialoista vastaavat virastot ja laitokset ovat tehtäväalueensa, keskinäisen työnjakonsa ja kuntia koskevan lainsäädännön mukaisesti velvollisia osallistumaan pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun.

Kuntien tehtäviin sisältyy mm. majoitustoimintaa tukevat tilajärjestelyt sekä tiloihin liittyvät tukipalvelut kuten vesi-, sähkö-, lämpö- ja jätehuolto sekä ulkoalueiden kunnossapito. On myös huomioitava, että kunnilla on vastuu palveluiden järjestämisestä evakuoituille (esim. perusopetus) riippuen oleskeluajan pituudesta ja tilanteesta.

Viestintä

Tietoa varautumisesta ja väestönsuojelusta saa nykyään monesta lähteestä ja moni taho on tuottanut tietoa. Erillisen varautumisoppaan sijasta olisi tarkoituksenmukaista, että kunta verkkosivuillaan ja sosiaalisen median kanavilla sekä fyysisissä palvelupisteissä ja tapahtumissa jakaa tietoa varautumisesta sekä varautumiseen liittyvistä toimijoista.

Kun puhutaan yksilön omasta varautumisesta, merkittävässä roolissa ovat järjestöt, kuten Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Omakotiliitto ja Suomen Punainen Risti. Yksilön varautumiseen liittyvää aineistoa on tarjolla verkossa sekä lehtisinä. SPEK on rakentanut kotitalouksien 72 tunnin varautumissuosituksen ympärille koulutusjärjestelmän. Perustiedot ovat kaikkien saatavilla osoitteessa 72tuntia.fi tai eri puolilla Suomea järjestettävissä 72 tuntia-yleisötilaisuuksissa tai webinaareissa.

Suomen Kylät ry on Kyläturvallisuus 2025 -hankkeen puitteissa kehittänyt paikallisyhteisöjen ja kansalaisten turvallisuusosaamista ja resursseja siten, että ne voidaan kytkeä tehokkaammin osaksi alueellista ja paikallista turvallisuustyötä ja yhteistyöverkostoja. Hankkeen yhteistyökumppani SPEK on tuottanut Turvallinen kylä -oppaan kylien turvallisuustyöhön.

Sipoon kirjastossa järjestettiin 7.2.2023 ensimmäistä kertaa kuntalaisille suunnattu info-/koulutustilaisuus varautumisesta.

Sipoossa järjestetään 5.10.2024 Uudenmaan maanpuolustuspäivä, jonka suunnitteluun ja toteutukseen kunta osallistuu. Kunnan pisteellä on tarkoitus tiedottaa mm. 72 tunnin varautumisesta ja muista valmiusasioista.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag Kunnanhallitus merkitsee vastineen tiedoksi. Lisäksi kunnanhallitus antaa asian valtuustolle tiedoksi ja esittää, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Kommunstyrelsen antecknar bemötandet för kännedom. Dessutom delger kommunstyrelsen ärendet fullmäktige och föreslår att motionen därmed är slutbehandlad.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Valtuustoaloite varautumisen vahvistamiseksi, Vestman ym.